

Providing the development model of ecological and environmental culture in sports (case study: Ministry of Sports and Youth)

Pooneh Ghanbari¹, Mina Hakakzadeh^{2*} and Mohsen Manochehrinejad³

¹ PhD student in sports management, Kerman branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

² Assistant Professor of Sports Management, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

³ Assistant Professor of Sports Management, Farhangian University, Tehran Branch, Tehran, Iran.

* Corresponding Author, maryammirzapor1987@yahoo.com

Receive Date: 02 October 2020

Accept Date: 12 April 2021

ABSTRACT

Introduction: Today, the importance of providing and managing a healthy environment is so evident. It is not possible to protect the earth's environment without the participation of all countries and people. To this end, the principle of public participation in protecting the environment has been emphasized in international legal documents, including the Rio Declaration and Paris 12 Agenda.

Objectives: The aim of the current research is to present the development model of ecological and environmental culture in sports

Methodology: This research is a descriptive-survey study which was carried out by the field method. The statistical population of the research was the sports management experts of the country who are aware of the environment as well as some managers in sports organizations, including the managers of the Ministry of Sports and Youth or Sports Federations. The active federations in the country are 51 so the population for this study are 298 people. According to Cochran's sample size table, 169 people were selected as the research sample based on the available sampling method.

Geographical Context: The geographical area of the current research is the Ministry of Sports and Youth.

Results and Discussion: The results of the analysis showed that the direct effect of ecological development on sustainable development is 0.36 and according to the value ($t = 8.48$) it is significant at the level of 0.01. Also, the direct effect of environmental development on sustainable development is 0.29 and according to the value ($t = 5.79$) is significant at the level of 0.01. Also, the amount of explained variance of sustainable development in sports in this research is 0.43, which shows that 43% of the changes in sustainable development in sports are explained by the variables in the model.

Conclusion: The capacities of ecological culture in sports should be used to improving sustainable development. Undoubtedly, the use of ecological and environmental culture in sports can be an important platform for the formation and promotion of sustainable development.

KEYWORDS: Development, ecological culture, environmental, sports.

ارائه مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش (مورد مطالعه: وزارت ورزش و جوانان)

پونه قنبری^۱، مینا حکاک‌زاده^{۲*} و محسن منوچهری‌نژاد^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۲. استادیار دکتری مدیریت ورزشی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه فرهنگیان، واحد تهران، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول، Email: maryammirzapor1987@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۱ مهر ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۲۳ فروردین ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: امروزه اهمیت محیط‌زیست سالم و ضرورت تلاش برای حفظ آن بر کسی پوشیده نیست. حفاظت از محیط‌زیست کره زمین بدون مشارکت تمامی کشورها و مردم امکان پذیر نمی‌باشد. به همین دلیل در اسناد حقوقی بین‌المللی از جمله اعلامیه ریو، دستور کار ۱۲ و ... بر اصل مشارکت عمومی در حفظ محیط‌زیست تأکید شده است.

هدف: هدف پژوهش حاضر ارائه مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش می‌باشد.

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع توصیفی-پیمایشی و به روش میدانی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش نخبگان مدیریت ورزشی کشور آگاه به حوزه محیط‌زیست، برخی مدیران و کارشناسان سازمان‌های ورزشی از جمله مدیران وزارت ورزش و جوانان و همچنین فدراسیون‌های ورزشی بودند که تعداد آنان با توجه به تعداد ۵۱ فدراسیون فعال در کشور، شامل ۲۹۸ نفر بودند. با توجه به جدول حجم نمونه کوکران، تعداد ۱۶۹ نفر بر اساس روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه پژوهش مشخص گردیدند.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: قلمروی جغرافیایی تحقیق حاضر وزارت ورزش و جوانان است.

یافته‌ها و بحث: نتایج تحلیل نشان داد که اثر مستقیم توسعه بوم‌شناختی بر توسعه پایدار برابر با ۰/۳۶ و با توجه به مقدار ($t = ۸/۴۸$) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. همچنین اثر مستقیم توسعه محیط‌زیستی بر توسعه پایدار برابر با ۰/۲۹ و با توجه به مقدار ($t = ۵/۷۹$) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. همچنین میزان واریانس تبیین شده توسعه پایدار در ورزش در این پژوهش برابر با ۰/۴۳ است که نشان می‌دهد ۴۳ درصد از تغییرات توسعه پایدار در ورزش توسط متغیرهای موجود در مدل تبیین می‌گردد.

نتیجه‌گیری: در مسیر بهبود توسعه پایدار در ورزش می‌بایستی از ظرفیت‌های تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش نهایت استفاده را داشت. بدون شک استفاده از تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش می‌تواند بستر مهمی در جهت شکل‌گیری و ارتقا توسعه پایدار ایجاد گردد.

کلیدواژه‌ها: توسعه، تمدن، بوم‌شناختی، زیست‌محیطی، ورزش.

مقدمه

در سال‌های اخیر به علت مسائل مختلفی نیاز شده است که سازمان‌ها به مسائل مختلف اقتصادی از جمله کاهش هزینه‌ها فکر نمایند. امروزه سازمان‌ها می‌بایستی در انجام فعالیت‌های مختلف به جنبه‌های گوناگونی از جمله جامعه و محیط‌زیست نیز توجه نمایند (Breivik, 2019: 63). امروزه اهمیت محیط‌زیست سالم و ضرورت تلاش برای حفظ آن بر کسی پوشیده نیست. حفاظت از محیط‌زیست کره زمین بدون مشارکت تمامی کشورها و مردم امکان پذیر نمی‌باشد. به همین دلیل در اسناد حقوقی بین‌المللی از جمله اعلامیه ریو، دستور کار ۱۲ و ... بر اصل مشارکت عمومی در حفظ محیط‌زیست تأکید شده است (Renwick et al., 2013: 14). با مطالعه این اسناد و جمع‌بندی آن‌ها سه مؤلفه لازم برای مشارکت عمومی تعیین می‌شود. این سه مؤلفه عبارتند از: حق دسترسی به اطلاعات زیست‌محیطی، مشارکت عموم در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و همچنین دسترسی و توسل به مراجع اداری و قضایی در حوزه محیط‌زیست (Jabbour et al., 2013: 129) و این مسئله بازگو کننده این مهم می‌باشد که تأکید جهانی بر مسئله محیط‌زیست وجود دارد. از طرفی ارتقاء مسائل بوم‌شناختی به عنوان یکی از دغدغه‌های مهم سازمان‌ها در سطح بین‌المللی وجود داشته است. این مسئله سبب گردیده است تا امروزه تلاش جهت توسعه مسائل بوم‌شناختی از سوی سازمان و افراد مختلفی انجام گردد. ارتقا تمدن بوم‌شناختی سبب می‌گردد تا بتوان به صورت مناسب تری مسیر توسعه و بهبود محیط‌زیست را به دنبال داشت. اهمیت توجه به محیط در سازمان‌ها سبب شده است تا بسیاری از سازمان‌ها در مسیر توسعه محیط‌زیست برنامه‌ریزی مدونی داشته باشند. اما در این مسیر منابع انسانی به عنوان یک نیروی قوی در سازمان‌ها می‌توانند، میزان دستیابی سازمان‌ها به اهداف زیست‌محیطی سازمان را دستخوش تغییرات دهد. سازمان‌ها با الزامات گریزناپذیر برای مواجهه با چالش حفاظت محیط‌زیست روبرو هستند و مدیریت مناسب زیست‌محیطی به عامل موفقیت سازمان‌ها تبدیل شده است. یکی از اهداف کلان سازمان‌ها همزمان با توسعه کمی در ظرفیت‌ها و افزایش تنوع و کیفیت محصولات و خدمات، بهبود مستمر وضعیت زیست‌محیطی می‌باشد (Tao et al., 2016: 498). اجرای سیستم مدیریت زیست‌محیطی با وجود شرایط ناپایدار اقتصادی و وجود شرایط سخت و قوانین و مقررات زیست‌محیطی در اکثر سازمان‌ها بمنظور راه‌حلی برای بهبود عملکرد زیست‌محیطی خود مطابق با قوانین و مقررات و افزایش توان رقابتی خود در بازارهای جهانی رواج بسیاری پیدا کرده است (Wagner, 2013: 443). اهمیت عملکرد محیطی در سازمان‌ها سبب شده است تا بررسی‌های عمیق در مسیر گسترش عملکرد محیطی سازمان‌ها مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

جمع‌آوری زباله توسط تماشاگران تیم ملی فوتبال ژاپن و کره جنوبی در مسابقات اخیر خود در ورزشگاه آزادی به عنوان فعالیت‌هایی بوده است که آثار فرهنگی مثبتی بر تماشاگران ایرانی جهت کاهش تولید زباله و جمع‌آوری زباله‌های ایجاد شده در مسابقات ورزشی داشته است (Mamivand et al., 2018: 31). این مساله نشان می‌دهد که در ورزش ایران، از ظرفیت‌های کلیدی تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی استفاده لازم نشده است. با توجه به اهمیت پایداری در ورزش؛ بهره‌گیری از تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی به عنوان یک مساله مهم می‌تواند فواید بیشماری را به ارمغان آورد. این در حالی است که در فضای فعلی ورزش ایران، عدم توجه به تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی منجر به فقدان شواهد علمی و رویه‌های عملی در این خصوص شده است. خلا تحقیقاتی ناشی از نبود شواهد در خصوص تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی آسیب‌های جدی در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها در این خصوص شده است. خلا تحقیقاتی در خصوص تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش؛ در دو جنبه توانسته است تا آثار خود را برجای گذارد. در ابتدا این خلا، منجر به عدم شکل‌گیری دغدغه لازم در خصوص توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش گردیده است از طرفی دیگر این خلا تحقیقاتی، باعث نبود راهکارهای اجرایی در خصوص توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در محیط ورزشی گردید است. از طرفی دیگر یکی از اهداف عالی در ورزش، توجه به توسعه پایدار می‌باشد. ایجاد توسعه پایدار در ورزش می‌تواند کمک بسیاری به هم به خود ورزش و هم به سایر حوزه‌ها نماید (Namdar et al: 2017, 598). بهره‌گیری از ظرفیت‌های توسعه پایدار در ورزش

می‌تواند زمینه ایجاد منفعت‌های مالی و غیرمالی در ورزش را فراهم نماید. توسعه پایدار در ورزش همچنین می‌تواند منجر به ایجاد چشم‌اندازهای مهم در ورزش گردد و مسیر دستیابی به این چشم‌اندازها را هموار نماید (Smith-Sebasto & Walker, 2005: 27).

در حوزه مطالعات محیط زیست، رویکردهای عمده‌ای وجود دارد لیکن، آنچه مطمح نظر اندیشمندان می‌باشد تفسیر بوم‌شناختی است که کاتن و دانلپ با نام "کارکردهای زیست‌محیطی رقیب" ارائه کرده‌اند. افرادی نظیر پارک، معتقدند که دخالت انسان به شکل توسعه شهری و آلودگی صنعتی، موجب برهم خوردن تعادل زیستی می‌شود. بنابراین، آنچه که مهم است این است که، مسئولیت و وظیفه جوامع انسانی در ارتباط با محیط‌زیست اهمیت بیشتری پیدا می‌کند (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۱). پارادایم بوم‌شناختی جدید در مقابل پارادایم استثنائگرایی انسانی مطرح شده است. پارادایم استثنائگرایی انسانی چنین فرض می‌کند که انسان‌ها اساساً با دیگر مخلوقات متفاوت‌اند، یعنی می‌توانند سرنوشت خود را رقم بزنند و هیچ محدودیتی بر جامعه انسانی حاکم نیست. کاتن و دانلپ منکر این نبودند که نوع بشر واجد ویژگی‌های خاصی است ولی این موضوع را هم قبول نداشتند که چنین ویژگی‌هایی باعث می‌شود گونه‌های انسانی از محدودیت‌های بوم‌شناختی مستثنی شوند. در حالی که، پارادایم بوم‌شناختی جدید (یا زیست‌محیطی) نوع بشر را فقط به عنوان جزئی از یک اکوسیستم بزرگ‌تر معرفی می‌کند و معتقد است که امور انسانی تحت تاثیر طبیعت و همین‌طور جامعه قرار می‌گیرد. به همین ترتیب، محیط بیوفیزیکی محدودیت‌های مادی برای کنش انسانی ایجاد می‌کند (صالحی و کریم‌زاده، ۱۳۹۳: ۶۳). کاتن و دانلپ با طرح پارادایم جدید بوم محور رهیافت جدیدی را مبنای تاثیر محیط‌زیست بر رفتار اجتماعی و تاثیر فرایندهای اجتماعی بر محیط زیست قرار دادند. آنها نتیجه‌گیری کردند که انسان‌ها همچون دیگر گونه‌ها با طبیعت کنش متقابل داشته و به زیست‌بوم‌های جهانی وابسته هستند (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۳).

حفظ بستر طبیعی و تنوع زیستی شهر جهت ایجاد ارتباط با طبیعت و ارتقاء کیفیت زندگی در شهر با توجه به افت کیفیت محیط‌زیست و از هم‌گسیختگی بنیان‌های اکولوژیک شهری، نیازمند یکپارچه‌سازی دانش بوم‌شناسی با فرآیند برنامه‌ریزی و توسعه شهری است (موحد و طبیبیان، ۱۳۹۷: ۱۶۹). شبکه‌ای بوم‌شناختی به مجموعه نفودها و جریان‌های انرژی و اطلاعات در بخش‌های مختلف سرزمینی گفته می‌شود. در بررسی شبکه‌های بوم‌شناختی سیمای سرزمین منطقه شهری می‌توان از دو روش (۱) مطالعه روابط عمودی (شامل روابط عناصر سازنده موزاییک سیمای سرزمین منطقه شهری) و (۲) مطالعات روابط افقی (در نظر گرفتن سیمای سرزمین منطقه شهری به عنوان موزاییک سرزمین و بررسی روابط عناصر سازنده آن با عناصر سازنده بستر سیمای سرزمین کل‌تر) استفاده نمود (برق‌جلوه و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۸۱).

دیدگاه بوم‌شناسی ژرف یکی دیگر از اجزای اکولوژی انسانی است که توسط محیط‌زیست‌گرایان به کار می‌رود و منظور از آن ایجاد تغییرات ساختاری و ریشه‌ای در جایگاه انسان به عنوان بخشی از محیط‌زیست در کل مجموعه طبیعت است. این نوع نگرش به دنبال بررسی اثرات فعالیت‌های انسان در محیط‌زیست بر انسان نیست بلکه این اثرات را در مجموعه کل محیط زیست بررسی می‌کند. این نوع اکولوژی به دنبال هماهنگ کردن شیوه زندگی بشری با طبیعت است (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۳). از چشم‌انداز دیگر، برخی از پژوهشگران مطالعات محیط‌زیست از جمله دونلاپ و جونز (۲۰۰۲) معتقدند که مشکلات زیست محیطی نتیجه عمل انسان بوده و بدرفتاری‌های انسان در قبال محیط‌زیست در درازمدت به عنوان خطرترین تهدید نسبت به جهان شناخته شده‌اند. عملکرد نامناسب انسان، تغییرات مضر و برگشت‌ناپذیری را بر شرایط زیست‌محیطی و زندگی در زمین تحمیل می‌کند که اگر نتوان بر این مشکلات فائق شد، دیگر جهانی قابل دوام و پایدار برای نسل‌های آینده وجود نخواهد داشت تا در آن زندگی کنند (Dunlap & Jones, 2002: 483).

رودولف باهرو همه موجودات را بارقه‌ای از رحمت خدا می‌داند. وی رستگاری بومی را مساله‌ای مذهبی تلقی نموده، از رحمت خدا می‌داند و معتقد است که بشر نیازمند معنویت و روحانیت و تولد عصر طلایی جدیدی است که اصالت را

در انسان پرورش دهد. همچنین، مادر، ضرورت گرایش دینی با پایداری و حفاظت منابع طبیعی را یادآور شده است. وی به این مساله استدلال می‌کند که حفاظت از منابع در فلسفه و مذهب ریشه دارد (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۲). توجه به جنبه‌های مختلف محیط‌زیست و بوم‌شناختی در ورزش سبب می‌گردد تا بتوان ضمن ارتقا جنبه‌های زیست محیطی؛ شرایط جهت استفاده ابزاری از توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیست جهت ارتقا عملکرد ارکان مختلف ورزش را در پی داشت. به عبارتی ورزش به واسطه توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیست می‌تواند به ارتقا نام و جایگاه خود در میان سایر حوزه‌ها کمک نماید. همچنین پژوهش‌های چندین عامل تأثیر گذار بر نظر مردم را درباره افراد معروف به منزله حامیان زیست‌محیطی و بوم‌شناختی شناسایی کرده‌اند. ویژگی‌های افراد مانند جذابیت آنها و اعتبار، و قابلیت اطمینان و تخصص همگی بر تناسب و کارایی فرد معروف تأثیرگذار بوده است. در پژوهش‌های مختلفی به بررسی برخی مسائل مربوط به بوم‌شناختی و زیست‌محیطی پرداخته شده است. ممیوند و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود پس از استفاده از روش گراند تئوری مشخص نمودند که شرایط علی از جمله تدوین فکورانه و همسویی ارزشی نقش مهمی در جهت اجرای موفق خط مشی‌های زیست‌محیطی دارد (Mamivand et al., 2018: 31). نامدار و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود مشخص نمودند که از میان مقولات استخراج شده تعداد سه مقوله "نگرش زیست‌محیطی"، "موقعیت اقتصادی" و "سیاست‌های زیست‌محیطی"، به‌عنوان مقوله‌های اصلی و شش مقوله با عنوان‌های دسترسی به منابع، مسایل زمینه‌ای، آموزش، تکنولوژی، تعاون و مشارکت و تأثیر هم‌نوعان و تجارب بومی به‌عنوان مقولات فرعی قلمداد شدند (Namdar et al: 2017, 598). اراجو^۱ و همکاران (۲۰۰۶) در پژوهش خود مشخص نمودند که ورزش نقش مهمی بر محیط خود دارد که این مسئله سبب گردیده است تا ضرورت استفاده از تمدن بوم‌شناختی در فعالیت‌ها و برنامه‌های ورزشی درک گردد (Araujo et al., 2006: 653). هستی^۲ (۲۰۰۰) در پژوهش خود مشخص نمود که اهمیت مسائل بوم‌شناختی چنان زیاد می‌باشد که نیاز است تا در برنامه‌ریزی‌های درسی در حوزه ورزش به نوعی تمدن بوم‌شناختی و ورزش را وارد برنامه‌های درسی افراد نمود (Hastie, 2000: 355). جیان لین (۲۰۰۸) مشخص نمود که ورزش و تمدن بوم‌شناختی نیاز به ایجاد ارتباطات نزدیک دارند. وی مشخص نمود که ورزش به علت اهمیت خود نقش مهمی در بهبود تمدن بوم‌شناختی دارد (Jian-lin, 2008). از طرفی در پژوهش‌های اندکی به ارائه مدل اکتشافی در حوزه محیط‌زیست و بوم‌شناختی پرداخته‌اند. از طرفی اسمیت‌سباستو و والکر^۳ (۲۰۰۵) در پژوهش خود مشخص نمودند که برخی جنبه‌های مدیریتی در مسیر بهبود و توسعه آموزش‌های اکولوژیکی در قالب مسائل علی تأثیرگذار می‌باشد (Smith-Sebasto & Walker, 2005: 27).

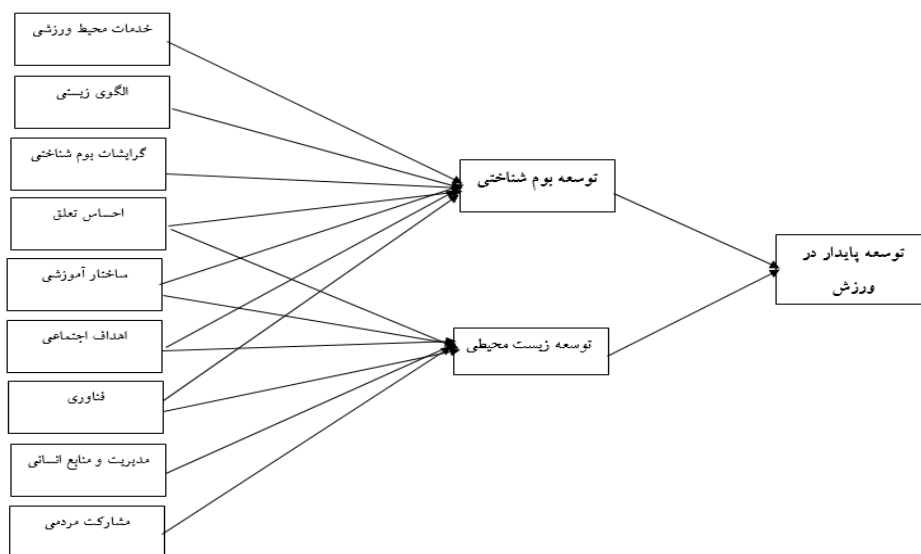
همانگونه که نتایج این پژوهش نشان داد فعالیت‌های سلبریتی‌های ورزشی بر توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی در ورزش تأثیر فراوانی دارد. افراد مشهور ورزشی با اطلاع‌رسانی دقیق در زمینه محافظت از محیط‌زیست و توسعه تمدن بوم‌شناختی می‌توانند موجب مشارکت مردم گردد. مشارکت موثر مردم در زمینه توسعه پایدار در ورزش در فرآیند تصمیم‌گیری در یک فضای شفاف، اعتماد عمومی به دولت را افزایش داده است. برای موثر بودن مشارکت و شفاف بودن فضا نیاز به داشتن آگاهی و اطلاعات است تا مردم آگاهانه در فرآیند تصمیم‌گیری در امور محافظت از محیط‌زیست ورزشی مشارکت نمایند. مشارکت مردم علاوه بر ایجاد مشاهده و نظارت بر اجرای سیاست‌های محافظت از محیط زیست ورزشی، امکان مشارکت در فرآیندهای سیاست‌گذاری دولتی را نیز فراهم می‌سازد. بدون شک تقویت و توسعه شاخص‌های پایدار در ورزش کاهش اثرات تخریب زیست‌محیطی در ورزش را به دنبال خود خواهد داشت، و ساختارهای و منابع اجتماعی، فرصت‌ها و توانایی‌های افراد را در هنگام مواجهه با چالش‌های زیستی در ورزش را تحت تأثیر قرار می‌دهند. فدراسیون‌های ورزشی بایست با فعالیت‌های ورزشی، نقش مؤثر خود

1Araujo

2Hastie

3Smith-Sebasto & Walker

در توسعه ورزش را به عموم اطلاع‌رسانی نماید. آنگاه با ایجاد آگاهی نسبت به خطرات زیست‌محیطی و حفظ منابع طبیعی در ورزش روحیه مشارکت و مسئولیت‌پذیری ورزش همه آحاد جامعه را تحت‌تأثیر قرار دهند. در بحث توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی در ورزش این پژوهش را به سوی شناسایی ظرفیت‌های پیش روی صنعت ورزش هدایت کرده است، همچنین کاملاً مشخص می‌باشد که توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی هم بر سازمان‌ها تأثیرگذار می‌باشد و هم جامعه تأثیرگذار می‌باشد. از طرفی با بررسی پیشینه پژوهش‌های و مرور مبانی نظری در خصوص توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی انجام گردید، فقدان مدلی جامع در جهت ظرفیت‌های موجود در صنعت ورزش در سازمان‌های کشور ایران درک می‌گردد. عدم توجه به توسعه پایدار در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها در ورزش کشور باعث شده است تا امروزه توجه جدی به ارتقا سطح توسعه پایدار در ورزش ایران ایجاد نگردد. نبود رویه‌های منظم و یکپارچه در ورزش کشور در خصوص توسعه پایدار و همچنین نبود دانش کافی در خصوص بهبود وضعیت توسعه پایدار در ورزش، منجر به مشکلاتی در حوزه ورزش شده است. این مساله سبب گردیده است تا تحقیق حاضر با هدف ارائه مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش طراحی و اجرا گردید. لذا سوال اصلی تحقیق حاضر این می‌باشد که آیا این مسئله سبب گردیده است تا تحقیق حاضر با هدف ارائه مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ابعاد مختلف قهرمانی، حرفه‌ای، همگانی و تربیتی ورزش؛ سعی در پاسخ به این سؤال داشته باشد که مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش به چه صورت می‌باشد؟ و همچنین سعی بر این بود تا با توجه به نتایج ارائه شده در پژوهش‌ها، مدل جدیدی در این زمینه ارائه شود تا هم شکاف موجود بین پژوهش‌های حاضر را بر طرف کند و هم به ادبیات پژوهش در این زمینه کمک کند. نبود مدل بومی جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش سبب گردیده است تا روند مطلوبی در حوزه ورزش در پاسخ به نیازهای مربوط به تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی انجام نگردد. با توجه به ظرفیت‌های ورزش در حوزه فرهنگ‌سازی در خصوص رفتارهای مختلف و همچنین پر فعالیت بودن حوزه ورزش؛ بهره‌گیری از روندهای عملیاتی در جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی کاملاً درک می‌گردد. خلا تحقیقاتی در این حوزه سبب گردیده است تا روندهای عملیاتی در این خصوص ایجاد نگردد و از طرفی دغدغه لازم در جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش شکل نگیرد. با این توجه تحقیق حاضر با هدف ارائه مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش طراحی و اجرا گردید. مدل تحقیق حاضر از بررسی مبانی نظری در این حوزه و به خصوص استفاده از تحقیق سان و همکاران (۲۰۱۸) استخراج شده بود.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی، به لحاظ زمان، مقطعی و از لحاظ جمع‌آوری داده‌ها در زمره پژوهش‌های توصیفی - همبستگی قرار دارد. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران و کارشناسان سازمان‌های ورزشی از جمله مدیران وزارت ورزش و جوانان و همچنین فدراسیون‌های ورزشی بودند که تعداد آنان با توجه به تعداد ۵۱ فدراسیون فعال در کشور، شامل ۲۹۸ نفر بودند. با توجه به جدول حجم نمونه کوکران، تعداد ۱۶۹ نفر بر اساس روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان نمونه تحقیق مشخص گردیدند. در نهایت پس از پخش و جمع‌آوری پرسشنامه‌های تحقیق؛ تعداد ۱۳۲ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نحوه گردآوری داده‌ها به صورتی بود که محققین به صورت آنلاین پرسشنامه را طراحی و از طریق شبکه اجتماعی تلگرام اقدام به جمع‌آوری پرسشنامه‌ها نمودند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته‌ای استفاده شد. این پرسشنامه با توجه به مطالعات کتابخانه‌ای و همچنین روش دلفی طراحی گردید. بدین منظور محقق ضمن بررسی کتابخانه‌ای، گویه‌های اولیه‌ای در خصوص متغیرهای تحقیق را شناسایی نمود. در ادامه در طی روش دلفی این متغیرها با توجه به نظرات خبرگان تکمیل و نهایی گردید. روش دلفی تحقیق حاضر در سه مرحله انجام و در نهایت مولفه‌های مربوط به متغیرهای تحقیق نهایی گردید. اعضای تیم دلفی شامل ۸ نفر از خبرگان آگاه به موضوع پژوهش بودند. این پرسشنامه به صورت کلی به سه متغیر شامل تمدن بوم‌شناختی (۱۴ سوال)، توسعه محیط‌زیست (۲۸ سوال) و توسعه پایدار در ورزش (۲۳ سوال) را می‌سنجید. تمدن بوم‌شناختی در تحقیق حاضر به وسیله مولفه‌هایی شامل خدمات محیط ورزشی (۵ سوال)، الگوی زیستی (۳ سوال)، گرایش‌های بوم-شناختی (۳ سوال) و احساس تعلق به بوم‌شناختی (۳ سوال) مورد بررسی قرار گرفت. همچنین توسعه محیط‌زیست در تحقیق حاضر به وسیله مولفه‌هایی شامل ساختار آموزشی (۵ سوال)، اهداف اجتماعی (۶ سوال)، فناوری (۴ سوال)، مدیریت و منابع انسانی (۹ سوال) و مشارکت مردمی (۴ سوال) مورد بررسی قرار گرفت. توسعه پایدار در ورزش نیز به وسیله ۲۳ سوال مورد بررسی قرار گرفت. پرسشنامه بر اساس مقیاس ۵ ارزشی لیکرت تنظیم گردیده و شامل ۵ طیف (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) می‌باشد. برای اطمینان از روایی صوری و محتوایی سؤالات، از نظرات ۷ نفر از اساتید مدیریت ورزشی - که در زمینه محیط‌زیستی در ورزش تخصص داشتند استفاده شد. همچنین اعتبار سازه پرسشنامه مذکور نیز توسط آزمون بارتلت و آزمون آزمون کفایت نمونه‌برداری کیزر- می-یر-الکین (مورد تأیید قرار گرفت و نهایتاً پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ بدست آمد) (جدول شماره یک) که نشان بیانگر سطح قابل قبولی از هماهنگی درونی ابزار پژوهش است. برای تجزیه و تحلیل آماری یافته‌ها از روش آماری توصیفی و آمار استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است لذا در بخش توصیفی از جدول همبستگی و در بخش تحلیل استنباطی از روش تحلیل مسیر مدل خرد کرده و تک تک مسیرها مورد بررسی قرار می‌گیرد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و AMOS استفاده گردید.

یافته‌ها و بحث

- یافته‌های توصیفی

از آنجایی که پایه و اساس مطالعات تحلیل مسیر همبستگی بین متغیرها می‌باشد، در ادامه ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش آورده می‌شود. با توجه به جدول ۱ می‌بینیم متغیر توسعه پایدار در ورزش با متغیرهای توسعه بوم‌شناختی (۰/۴۱)، توسعه محیط‌زیستی (۰/۳۹) دارای ضریب همبستگی می‌باشند. همچنین بین توسعه بوم‌شناختی با توسعه محیط‌زیستی (۰/۳۶) دارای ضریب همبستگی می‌باشند. که از نظر آماری در سطح ۰/۰۱ می‌باشد.

جدول ۱

ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
توسعه پایدار در ورزش												
توسعه بوم‌شناختی	۰/۴۱**											
توسعه محیط زیستی	۰/۳۹**	۰/۳۶**										
خدمات محیط ورزشی	۰/۳۴**	۰/۴۳**	۰/۳۴**									
الگوی زیستی	۰/۲۲**	۰/۲۷**	۰/۳۱**	۰/۳۱**								
گرایشات بوم‌شناختی	۰/۲۹**	۰/۲۴**	۰/۳۸**	۰/۴۱**	۰/۲۸**							
احساس تعلق به بوم‌شناختی	۰/۳۷**	۰/۲۸**	۰/۳۴**	۰/۲۷**	۰/۳۱**	۰/۱۹**						
ساختار آموزشی	۰/۳۱**	۰/۳۶**	۰/۳۵**	۰/۲۹**	۰/۳۸**	۰/۴۰**	۰/۲۵**					
اهداف اجتماعی	۰/۳۴**	۰/۲۴**	۰/۲۷**	۰/۳۴**	۰/۳۸**	۰/۳۲**	۰/۳۹**	۰/۳۸**				
فناوری مدیریت و منابع انسانی	۰/۳۸**	۰/۲۶**	۰/۳۸**	۰/۱۸**	۰/۳۵**	۰/۳۴**	۰/۳۶**	۰/۳۴**	۰/۲۳**			
مدیریت و منابع انسانی	۰/۳۹**	۰/۳۲**	۰/۲۵**	۰/۱۹**	۰/۳۱**	۰/۳۸**	۰/۳۴**	۰/۲۵**	۰/۲۳**	۰/۲۸**		
مشارکت مردمی	۰/۳۲**	۰/۲۷**	۰/۳۱**	۰/۲۸**	۰/۲۶**	۰/۳۸**	۰/۲۵**	۰/۳۹**	۰/۲۸**	۰/۲۶**	۰/۳۲**	۱

در این پژوهش برای بررسی اثرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرها بر یکدیگر و بر توسعه پایدار در ورزش و همچنین آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش تحلیل مسیر استفاده شد. ضمناً در این پژوهش، بررسی همزمان فرضیه‌ها در قالب مدل اولیه صورت گرفت و در برازش مدل مورد بررسی قرار گرفت. جدول زیر اثر مستقیم متغیرها می‌باشد.

جدول ۲

برآوردهای ضرایب اثر مستقیم

متغیرها	برآوردها	پارامتر استاندارد شده	خطای استاندارد بر آورد	T
اثر مستقیم خدمات محیط ورزش بر توسعه بوم‌شناختی	۰/۱۴**	۰/۲۵**	۰/۰۵	۴/۵۸
اثر مستقیم الگوی زیستی بر توسعه بوم‌شناختی	۰/۱۵**	۰/۳۶**	۰/۰۴	۲/۷۰
اثر مستقیم گرایشات بوم‌شناختی بر توسعه بوم‌شناختی	۰/۱۶**	۰/۳۹**	۰/۰۳	۲/۹۹
اثر مستقیم احساس تعلق بر توسعه بوم‌شناختی	۰/۱۶**	۰/۳۹**	۰/۰۴	۲/۷۲

۱/۹۰	۰/۰۴	۰/۱۱	اثر مستقیم احساس تعلق بر توسعه محیط زیستی
۲/۹۲	۰/۰۵	۰/۱۶**	اثر مستقیم ساختار آموزشی بر توسعه بوم شناختی
۱/۸۵	۰/۰۴	۰/۱۰	اثر مستقیم ساختار آموزشی بر توسعه محیط زیستی
۱/۱۱	۰/۰۵	۰/۰۶	اثر مستقیم اهداف اجتماعی بر توسعه بوم شناختی
۲/۰۴	۰/۰۵	۰/۱۱*	اثر مستقیم اهداف اجتماعی بر توسعه محیط زیستی
۱/۹۹	۰/۰۴	۰/۱۱*	اثر مستقیم فناوری بر توسعه بوم شناختی
۲/۸۶	۰/۰۳	۰/۱۶**	اثر مستقیم فناوری بر توسعه محیط زیستی
۳/۱۹	۰/۰۴	۰/۱۸**	اثر مستقیم مدیریت و منابع انسانی بر توسعه محیط زیستی
۲/۴۴	۰/۰۳	۰/۱۳**	اثر مستقیم مشارکت مردمی بر توسعه محیط زیستی
۸/۴۸	۰/۰۴	۰/۳۶**	اثر مستقیم توسعه بوم شناختی بر توسعه پایدار
۶/۷۹	۰/۰۴	۰/۲۹**	اثر مستقیم توسعه محیط زیستی بر توسعه پایدار

* $P < 0.05$ ** $P < 0.01$

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول اثر مستقیم توسعه بوم‌شناختی بر توسعه پایدار برابر با ۰/۳۶ و با توجه به مقدار (t = ۸/۴۸) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. همچنین اثر مستقیم توسعه محیط‌زیستی بر توسعه پایدار برابر با ۰/۲۹ و با توجه به مقدار (t = ۵/۷۹) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. بنابراین فرضیات پژوهش در ارتباط با اثر مستقیم و مثبت متغیرها تأیید می‌شود.

همچنین با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۳ به بحث و بررسی پیرامون رد یا تأیید فرضیه‌های مرتبط با اثرات غیرمستقیم متغیرها بر یکدیگر می‌پردازیم. که در ادامه جدول ۳ اثرات غیرمستقیم متغیرها گزارش شده است.

جدول ۳

برآورد ضرایب اثر غیرمستقیم

متغیرها	پارامتر استاندارد شده	خطای استاندارد برآورد	T
اثر غیر مستقیم اثر توسعه بوم شناختی بر توسعه پایدار در ورزش:	۰/۱۵**	۰/۰۴	۴/۶۲
اثر غیر مستقیم توسعه محیط زیستی بر توسعه پایدار در ورزش:	۰/۱۶**	۰/۰۳	۴/۸۱

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌گردد میزان واریانس تبیین‌شده توسعه پایدار در ورزش در این پژوهش برابر با ۰/۴۳ است که نشان می‌دهد ۴۳ درصد از تغییرات توسعه پایدار در ورزش توسط متغیرهای موجود در مدل تبیین می‌گردد. علاوه بر این، میزان واریانس تبیین‌شده توسعه بوم‌شناختی و توسعه محیط‌زیستی در این پژوهش به ترتیب برابر با ۰/۲۰، ۰/۱۹ است.

جدول ۴

واریانس تبیین شده متغیرهای پژوهش

متغیر	واریانس تبیین شده R^2
توسعه بوم شناختی	۰/۲۰
توسعه محیط زیستی	۰/۱۹
توسعه پایدار در ورزش	۰/۴۳

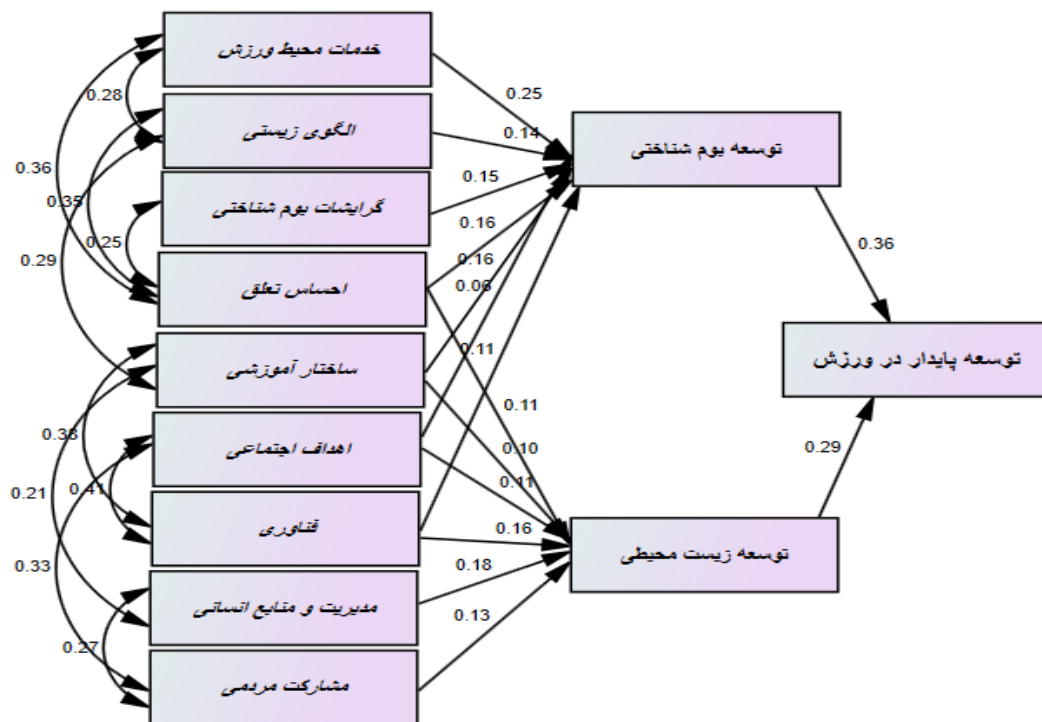
جهت بررسی برازندگی مدل از شاخص‌های برازندگی استفاده شده است. در جدول ۵ شاخص‌های برازش مدل آمده است.

جدول ۵

واریانس تبیین شده متغیرهای پژوهش

مشخصه	برآورد
مجدور خی	۲۰/۶۵
درجه آزادی	۱۰
نسبت مجدور کای به درجه آزادی (χ^2/df)	۲/۰۶
ارزش P	۰/۰۲
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹۸
شاخص نکویی برازش (GFI)	۰/۹۹
شاخص تعدیل شده نکویی برازش (AGFI)	۰/۹۴
جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۶

با توجه به مشخصه‌های نکویی برازش که در جدول ۵ گزارش شده برازش مدل پیش‌بینی توسعه پایدار در ورزش در سطح مطلوبی می‌باشد. در ادامه شکل ۲ مسیر مدل برازش شده همراه با پارامترهای برآورد شده ارائه شده است.

شکل ۲. مدل نهایی تحقیق

نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی آرایه توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی در ورزش پرداخته شده است. نتایج پژوهش نشان داد که از طریق تحلیل محتوا و کدگذاری باز، محوری و انتخابی در قالب پنج مؤلفه کلی شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، پدیده اصلی، اقدامات و پیامدها انجام شد. که یافته‌های این پژوهش با پژوهشات ممیوند و همکاران (Mamivand et al., 2018: 31)، اسمیت‌سباستو و والکر^۱ (Smith-Sebasto & Walker,)

¹Smith-Sebasto & Walker

27: 2005) و نامدار و همکاران (Namdar et al., 2017: 598) همخوان می‌باشد. می‌یوند و همکاران (Mamivand et al., 2018: 31) در پژوهش خود پس از استفاده از روش گراند تئوری مشخص نمودند که شرایط علی از جمله تدوین فکورانه و همسویی ارزشی نقش مهمی در جهت اجرای موفق خط مشی‌های زیست‌محیطی دارد. این در حالی بود که در پژوهش اسمیت‌سباستو و والکر (Smith-Sebasto & Walker, 2005: 27) در پژوهش خود مشخص نمودند که برخی جنبه‌های مدیریتی در مسیر بهبود و توسعه آموزش‌های اکولوژیکی در قالب مسائل علی تأثیرگذار می‌باشد. نامدار و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود مشخص نمودند که از میان مقولات استخراج شده تعداد سه مقوله "نگرش زیست‌محیطی"، "موقعیت اقتصادی" و "سیاست‌های زیست‌محیطی"، به‌عنوان مقوله‌های اصلی و شش مقوله با عنوان‌های دسترسی به منابع، مسایل زمینه‌ای، آموزش، تکنولوژی، تعاون و مشارکت و تأثیر هم‌نوعان و تجارب بومی به‌عنوان مقولات فرعی قلمداد شدند (Namdar et al., 2017: 598). بنابراین توجه به جنبه‌های مختلف محیط‌زیست و بوم‌شناختی در ورزش سبب می‌گردد تا بتوان ضمن ارتقا جنبه‌های زیست‌محیطی؛ شرایط جهت استفاده ابزاری از توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیست جهت ارتقا عملکرد ارکان مختلف ورزش را در پی داشت. به نظر می‌رسد بهره‌گیری از تمدن بوم‌شناختی در ورزش به واسطه ایجاد منابع مناسب برای ورزش، ایجاد ظرفیتی در جهت بهره‌گیری از تمامی پتانسیل‌های محیطی و همچنین ایجاد تعاملات میان ورزش و محیط پیرامون خود می‌تواند بستر مناسبی برای توسعه پایدار در ورزش را فراهم نمود. از این رو توجه به تمدن بوم‌شناختی به واسطه تأثیرگذاری در خصوص خدمات محیط ورزشی، الگوی زیستی، گرایش‌های بوم‌شناختی و احساس تعلق به بوم‌شناختی می‌تواند شرایطی مناسب در خصوص بهبود سطح توسعه پایدار در ورزش را فراهم نماید. ورزش به واسطه توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیست می‌تواند به ارتقا نام و جایگاه خود در میان سایر حوزه‌ها کمک نماید. اهمیت توجه به مسائل زیست‌محیطی و همچنین حوزه‌های مربوط به بوم‌شناختی سبب گردیده است تا امروزه تلاش‌هایی جهت بهبود تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی در ورزش ایجاد گردد. همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد بین که بین متغیرهای توسعه زیست‌محیطی و بوم‌شناختی در ورزش اثر معنادار مثبت و مستقیمی وجود دارد. توسعه ورزش همگام با سایر تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فناوری و غیره در سال‌های اخیر دستخوش تغییرات ماهیتی و فرآیندی بسیاری شده است؛ درک تغییرات و شناسایی و بهره‌گیری از فرصت‌های زیست‌محیطی از ویژگی‌های اساسی توسعه پایدار محسوب می‌شود؛ از این رو برای حل بنیادی مشکلات بحرانی محیط‌زیست در ورزش می‌بایست دیدگاه‌های کلان و زیربنایی توسعه ورزش منطبق با قانونمندی‌های حفاظت محیط‌زیست طراحی شود و هرگونه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های توسعه ورزشی آینده کشور بر شالوده حفاظت محیط‌زیست، منابع طبیعی و بهره‌وری خردمندانه از این منابع با نگرش ایجاد تعادل و تناسب بین قانونمندی‌های محیط‌زیست و توسعه پایدار در ورزش صورت گیرد. همانگونه که نتایج این پژوهش نشان داد فعالیت‌های سازمان‌های ورزشی بر توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی در ورزش تأثیر فراوانی دارد. افراد سازمان‌های ورزشی با اطلاع‌رسانی دقیق در زمینه محافظت از محیط‌زیست و توسعه تمدن بوم‌شناختی می‌توانند موجب مشارکت مردم گردد. مشارکت موثر مردم در زمینه توسعه پایدار در ورزش در فرآیند تصمیم‌گیری در یک فضای شفاف، اعتماد عمومی به دولت را افزایش داده است. برای موثر بودن مشارکت و شفاف بودن فضا نیاز به داشتن آگاهی و اطلاعات است تا مردم آگاهانه در فرآیند تصمیم‌گیری در امور محافظت از محیط‌زیست ورزشی مشارکت نمایند. مشارکت مردم علاوه بر ایجاد مشاهده و نظارت بر اجرای سیاست‌های محافظت از محیط‌زیست ورزشی، امکان مشارکت در فرآیندهای سیاست‌گذاری دولتی را نیز فراهم می‌سازد. بدون شک تقویت و توسعه شاخص‌های پایدار در ورزش کاهش اثرات تخریب زیست‌محیطی در ورزش را به دنبال خود خواهد داشت، و ساختارهای و منابع اجتماعی، فرصت‌ها و توانایی‌های افراد را در هنگام مواجهه با چالش‌های زیستی در ورزش را تحت تأثیر قرار می‌دهند. لذا سازمان‌های ورزشی بایست با فعالیت‌های ورزشی، نقش مؤثر خود در توسعه ورزش را به عموم اطلاع‌رسانی نماید. آنگاه با ایجاد آگاهی نسبت به خطرات زیست‌محیطی و حفظ منابع طبیعی در ورزش روحیه مشارکت و مسئولیت‌پذیری ورزش همه آحاد

جامعه را تحت تأثیر قرار دهند. این سازمان‌ها بوسطه مشهوریت خود می‌توانند گام‌های اساسی در ترویج فرهنگ حفاظت از محیط‌زیست ورزشی و توسعه ورزش کشور داشته باشند.

سرمایه‌گذاری در حوزه زیست‌محیطی می‌تواند فواید بیشماری را به ارمغان آورد. این مساله در برخی حوزه‌ها از جمله ورزش به علت وجود حجم گسترده‌ای از فعالیت‌ها و برنامه‌ها مهم‌تر می‌باشد. به عنوان مثال هر مسابقه از جام جهانی فوتبال ۲۰۰۶ در کشور آلمان حدود ۳ میلیون کیلووات ساعت انرژی را به خود اختصاص داد و حدود بین ۵ تا ۱۰ تن زباله را نیز ایجاد نمود. این در حالی بود که قوانین زیست‌محیطی شفاف و مشخصی از سوی فیفا در قبل و حین برگزاری مسابقات اجرایی گردید و فعالیت‌هایی از جمله افزایش آگاهی و دانش محیط‌زیستی افراد، مکانیزم شدن تبدیل زباله‌های رویدادهای ورزشی به سوخت‌های قابل مصرف، بهبود پوشش گیاهی، ارتقا سیستم حمل و نقل عمومی و همچنین فرهنگ‌سازی حفاظت از محیط‌زیست اجرایی گردید. این مساله سبب گردیده است تا استانداردها و قوانین-های مشخصی از جمله صدور گواهی‌نامه‌های رعایت استانداردهای محیط‌زیستی، فشار جهت بهبود پوشش گیاهی، نظارت بر حسن تبدیل و دفع زباله‌های ایجاد شده، ایجاد حمل و نقل‌های الکترونیکی و انرژی پاک جهت بهبود وضعیت محیط‌زیست در ورزش از سوی سازمان‌های ورزشی بین‌المللی اعمال گردد. این مساله سبب شد که سازمان‌های ورزشی جهت بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی و مراقبت از مسائل محیط‌زیستی، اقدام به ایجاد تشکلهایی اختصاصی جهت پیگیری اهداف مذکور نمایند. به عنوان مثال در جام جهانی ۲۰۰۶ آلمان، کمیته سبز جهت بهبود وضعیت محیط‌زیستی شهرهای میزبان این مسابقات ایجاد گردید و عملاً از مسابقات ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی فعالیت خود را آغاز نمود (۱۸). این مساله سبب گردیده است تا امروزه از محیط‌های ورزشی انتظار می‌رود تا در فعالیت مربوط به زیست‌محیطی فعالیت داشته باشند چراکه محیط‌های ورزشی از طرفی می‌توانند با مدیریت مناسب آسیب‌های محیط‌زیستی از جمله کاهش منابع طبیعی، مشکلات مربوط به پسماند، نابودی تنوع بیولوژیکی، آلودگی و مشکلات مربوط به سلامت عمومی را کاهش دهند و از طرفی می‌توانند به عنوان یک حوزه فرهنگی سبب ارتقا فعالیت‌های زیست‌محیطی در سطح جامعه گردد. این مساله سبب گردیده است تا بهره‌گیری از ظرفیت‌های محیط‌زیستی سبب ایجاد فوایدی گسترده در محیط‌های ورزشی گردد. بنابراین توسعه محیط‌زیست می‌تواند به عنوان یک مساله کلیدی بر توسعه پایدار تأثیر داشته باشد. بنابراین توجه به توسعه محیط‌زیست در ورزش به واسطه تأثیرگذاری در مدیریت منابع، تحول فرهنگی و همچنین کاهش معضلات محیطی سبب می‌گردد تا گام مهمی در جهت شکل‌گیری و ارتقا سطح توسعه پایدار در ورزش برداشته شود. با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد تیم‌های موثر برنامه-ریزی، طراحی، تولید و توزیع فرآیند توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی و همچنین ایجاد پایگاه‌های حمایت و پشتیبانی از پروژه برای ورزشکاران مختلف جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی به ارتقا توسعه تمدن بوم-شناختی و محیط‌زیستی در ورزش اقدام نمود. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با پیگیری جلسات در زمینه توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی و همچنین وجود سیستم‌های یادآوری به فدراسیون‌های ورزشی درباره شیوه‌های کارهایی تحویل داده نشده، ظرفیت مناسبی در جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست-محیطی ایجاد نمود. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر پیشنهاد می‌گردد تا با هدایت و آموزش الکترونیکی، توسعه و راهبردهای توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی و همچنین هماهنگ کردن فدراسیون‌های ورزشی و پشتیبانی از آنها در جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست‌محیطی، شرایط جهت توسعه تمدن بوم‌شناختی و زیست-محیطی در ورزش را فراهم نمود.

منابع

- Alizadeh, M.; Banifatemeh, H., Abbas zadeh, H., & Soltani, S. (2018). Ecological Citizenship and Spiritual Intelligence (Case Study: Citizens of Tabriz), *Applied Sociology*, 28 (3), 98-79. [In Persian]
- Araujo, D., Davids, K., & Hristovski, R. (2006). The ecological dynamics of decision making in sport. *Psychology of sport and exercise*, 7(6), 653-676 .
- Bargh Jelveh, S., Mansori, M, & Eslami, Y. (2017). The role of ecological networks in planning "ecological-identification" of urban areas (Case study: Poladshahr urban area of Isfahan), *Environmental Science*, 42 (1), 194-177. [In Persian]
- Blankestijn PJ. Towards sustainable environmental development in nephrology care, research and education. *Nature Reviews Nephrology*. 2020 Sep 24:1-2.
- Breivik, G. (2019). What would a deep ecological sport look like? The example of Arne Naess. *Journal of the Philosophy of Sport*, 46(1), 63-81 .
- Dunlap, R. E. & Jones, R. E. (2002) 'Environmental Concern: Conceptual and Measurement Issues' In Dunlap, R. E. and W. Michelson (Eds.) *Handbook of Environmental Sociology*, 482-524. Westport, London: Greenwood Press.
- Hastie, P. A. (2000). An ecological analysis of a sport education season. *Journal of Teaching in Physical Education*, 19(3), 355-373 .
- Jabbour, C. J. C. (2015). Environmental training and environmental management maturity of Brazilian companies with ISO14001: empirical evidence. *Journal of Cleaner Production*, 96, 331-338 .
- Jabbour, C. J. C., de Sousa Jabbour, A. B. L., Govindan, K., Teixeira, A. A., & de Souza Freitas, W. R. (2013). Environmental management and operational performance in automotive companies in Brazil: the role of human resource management and lean manufacturing. *Journal of Cleaner Production*, 47, 129-140 .
- Jian-lin, G. (2008). Ecological sport from the perspective of ecological civilization [J]. *Journal of Physical Education*, 7 .
- Lindsey I, Darby P. Sport and the Sustainable Development Goals: Where is the policy coherence?. *International Review for the Sociology of Sport*. 2019 Nov;54(7):793-812.
- Magdoff F. Ecological civilization. *Monthly Review*. 2011 Jan;62(8):1-25.
- Mamivand, B., Amini, Z. S., E., & Khalag, M. (2018). Designing a Model for Implementing Environmental Policy in Iran. *Journal of Social Sciences, Islamic Azad University, Shoushtar Branch*(40), 31-85 . [In Persian]
- Movahed, S., & Tabibian, M. (2019). Analysis of attitudes and utilization of knowledge of urban ecology in planning; Looking at case studies from national to local programs, *Quarterly Journal of Environmental Science and Technology*. 20 (2), 189-169. [In Persian]
- Namdar, R., Pezeshki ,G., & Sedighi, H. (2017). Application of Fundamental Theory to the Study of Sustainable Environmental Behavior of Farmers; an Exploratory Analysis. 48(4), 598-604 . [In Persian]
- Peng, Z., & Song, Y. (2018). A brief analysis of the bridge between sports and the environment-Ecological Sports. Paper presented at the 7th International Conference on Energy, Environment and Sustainable Development (ICEESD 2018) .
- Pfahl M. The environmental awakening in sport. *The Solutions Journal*, 2013, 4(3), 67-76.
- Renwick, D. W., Redman, T., & Maguire, S. (2013). Green human resource management: A review and research agenda. *International Journal of Management Reviews*, 15(1), 1-14 .
- Salehi, S. & Karim zadeh, S. (2016). Investigating the Impact of Environmental Values on Environmental Behavior (Study of Urmia Urban Areas), *Social issues of Iran*, 5 (2), 61-76. [In Persian]
- Schulenkorf N, Sherry E, & Phillips P. What is sport development. *Managing sport development: An international approach*, 2016, 3-11.
- Sharma-Brymer V, Gray T, & Brymer E. Sport participation to create a deeper environmental identity with pro-environmental behaviors. *Routledge Handbook of Sport and the Environment*, 2018, 330-339.
- Smith-Sebasto, N., & Walker, L. M. (2005). Toward a grounded theory for residential environmental education: A case study of the New Jersey School of Conservation. *The Journal of Environmental Education*, 37(1), 27-42 .
- Tao, Y., Li, F., Crittenden, J. C., Lu, Z., & Sun, X. (2016). Environmental impacts of China's urbanization from 2000 to 2010 and management implications. *Environmental management*, 57(2), 498-507 .

- Verma AK. Sustainable development and environmental ethics. *International Journal on Environmental Sciences*. 2019 Jan 30;10(1):1-5.
- Wagner, M. (2013). 'Green' human resource benefits: do they matter as determinants of environmental management system implementation? *Journal of business ethics*, 114(3), 443-456 .
- Zeng Y, Maxwell S, Runting RK, Venter O, Watson JE, Carrasco LR. Environmental destruction not avoided with the Sustainable Development Goals. *Nature Sustainability*. 2020 Oct;3(10):795-8.

How to Cite:

Ghanbari, P, Hakakzadeh, M & Manochehrnejad, M. (2022). Providing the development model of ecological and environmental culture in sports (case study: Ministry of Sports and Youth). *Geographical Engineering of Territory*, 6(3), 541-554.

ارجاع به این مقاله:

قنبری، پونه، حکاکزاده، مینا و منوچهری‌نژاد، محسن. (۱۴۰۱). ارائه مدل توسعه تمدن بوم‌شناختی و محیط‌زیستی در ورزش (مورد مطالعه: وزارت ورزش و جوانان). *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۶(۳)، ۵۴۱-۵۵۴.